

Seat No. : _____

MM-151

March-2019

M.A., Sem.-IV

508 : History

(Economic History of Colonial India (1850 – 1947))
(Old)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) સાંસ્થાનિક સરકારની ઔદ્યોગિક નીતિની વિગતે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગના ઉદ્ભવ અને વિકાસ વિશે નિબંધ લખો.

(B) ખાલી જગ્યા પૂરો. (કોઈપણ ચાર) 4

(i) _____ સરકારે આલ્ફ્રેડ ચેટરટનને એલ્યુમિનિયમ ઉદ્યોગ શરૂ કરવા મદદ કરી.

(મૈસુર/મદ્રાસ)

(ii) _____ એલેમ્બિક કેમિકલ વર્કસના સ્થાપક હતા. (ચિરાયુ અમીન/ટી.કે. ગજ્જર)

(iii) _____ વર્ષમાં 'ધી ગુજરાત કોલ એન્ડ આયર્ન કું.' ની સ્થાપના થઈ. (1892/1882)

(iv) _____ દ્વારા સરસપુર મીલ સ્થપાઈ. (કસ્તુરભાઈ/લાલાભાઈ દલપતભાઈ)

(v) _____ અતુલ પ્રોડક્ટસના જનરલ મેનેજર હતા.

(સર એમ. વિશ્વેસરૈયા/બી.કે. મજુમદાર)

(vi) _____ સવાઈ મહારાષ્ટ્રીયન તરીકે ઓળખાયા. (દાદાભાઈ નવરોજી/વાલચંદ હીરાચંદ)

2. (A) વેપારી અને પ્રયોજક વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરી એક પ્રયોજક તરીકે જમશેદજી તાતાનું મૂલ્યાંકન કરો. 14

અથવા

વેપારી અને પ્રયોજક વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરી એક પ્રયોજક તરીકે લાલા શ્રીરામનું મૂલ્યાંકન કરો.

(B) નીચેનાને જોડો : (કોઈપણ ચાર) 4

(A)

(B)

(i) એલેમ્બિક કેમિકલ વર્ક્સ

(a) હોમી મોદી

(ii) પ્રમુખ: મુંબઈ મિલ માલિક મંડળ

(b) અશોક મહેતા

(iii) કોંગ્રેસ સમાજવાદી પક્ષ

(c) એન.એમ. જોષી

(iv) AITUC (એઈટૂક)

(d) ભાઈલાલભાઈ અમીન

(v) AITUF (એઈટૂફ)

(e) લાલા લજપતરાય

(vi) ગીરણી કામગર યુનિયન

(f) આર.એસ. નિંબકર

3. (A) કસ્તુરભાઈ લાલભાઈને એક પ્રયોજક તરીકે મૂલવો. 14
- અથવા**
- દાદાભાઈ નવરોજીના આર્થિક વિચારો વર્ણવો.
- (B) તમારો જવાબ હા/ના માં લખો : (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (i) મહાદેવ ગોવિંદ રાનડે ઈતિહાસના પ્રોફેસર હતા.
- (ii) દાદાભાઈ નવરોજી ગણિતના પ્રોફેસર હતા.
- (iii) ગીરણી કામગર યુનિયન એન.એમ. જોષી દ્વારા સ્થપાયું.
- (iv) 1924માં એસ.એ. ડાંગે દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલ સામાયિક 'સમાજવાદી' હતું.
- (v) 'હિન્દ મજદૂર પંચાયત' ની સ્થાપના મદન મોહન માલવિયા દ્વારા થઈ.

4. (A) સાંસ્થાનિક સરકારની આર્થિક નીતિ પ્રગતિલક્ષી હતી કે પરિવર્તનલક્ષી – ચર્ચા કરો. 14
- અથવા**
- એમ.કે. ગાંધીના આર્થિક વિચારોનું મૂલ્યાંકન કરો.
- (B) તમારો જવાબ એક વાક્યમાં લખો. (કોઈપણ ત્રણ) 3
- (i) શોરાબજી જાબવાલા કોણ હતા ?
- (ii) વાલચંદ હીરાચંદ દ્વારા ઉત્પાદીત કરવામાં આવેલ ચોકલેટનું નામ જણાવો.
- (iii) પ્રિમિયર ઓટોમોબાઈલ કું. ની સ્થાપના કોણે કરી ?
- (iv) પી.બી. અડવાણી કોણ હતા ?
- (v) બિસનલાલ બાસીલ કોણ હતાં ?

Seat No. : _____

MM-151

March-2019

M.A., Sem.-IV

508 : History

(Economic History of Colonial India (1850 – 1947)) (Old)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Discuss in detail industrial policy of the colonial government. 14

OR

Write an essay on origin and development of cotton textile industries.

- (B) Fill in the blanks : (any **four**) 4

(i) _____ government helped Alfred Chatterton to start aluminium industry.
(Mysore / Madras)

(ii) _____ was the founder of Alembic chemical works.
(Chirayu Amin / T.K. Gajjar)

(iii) In the year _____ 'The Gujarat Coal and Iron Co'. was established.
(1892 / 1882)

(iv) Saraspur mill was established by _____.
(Kasturbhai / Lalbhai Dalpatbhai)

(v) _____ was the General Manager of Atul products.
(Sir M. Visvesvaray / B.K. Majumdar)

(vi) _____ was known as 'Savai Maharashtrian'.
(Dadabhai Navroji / Valchand Hirachand)

2. (A) Clarify the difference between Merchant and an Entrepreneur and evaluate Jamshedji Tata as an entrepreneur. 14

OR

Clarify the difference between merchant and an entrepreneur and evaluate Lala Shri Ram as an entrepreneur.

(B) Match the following (any **four**) : 4

A

B

(i) Alembic Chemical Works	(a) Homi Modi
(ii) President : Mumbai Mill Owner Association	(b) Ashok Mehta
(iii) Congress Socialist Party	(c) N.M. Joshi
(iv) AITUC	(d) bhailalbai Amin
(v) AITUF	(e) Lala Lajpatrai
(vi) Girani Kamgar Union	(f) R.S. Nimbkar

3. (A) Evaluate Kasturbhai Lalbhai as an entrepreneur. 14

OR

Describe Economic ideas of Dadabhai Naoroji.

(B) Write your answer as true / false : (any **three**) : 3

- (i) Mahadev Govind Ranade was professor of History.
- (ii) Dadabhai Naoroji was a professor of Maths.
- (iii) Girani Kamgar union was established by N.M. Joshi.
- (iv) In 1924 S.A. Dange started a periodical 'Socialist'.
- (v) 'Hind Mazdur Panchayat' was established by Madan Mohan Malavia.

4. (A) Economic Policy of Colonial Government was progressive or change oriented – Discuss. 14

OR

Evaluate economic ideas of M.K. Gandhi.

(B) Write your answer in one sentences : (any **three**) : 3

- (i) Who was Sorabji Jabwala ?
- (ii) Give the name of chocolate that was produced by Valchand Hirachand.
- (iii) Who established Premier Automobile Co ?
- (iv) Who was P.B. Advani ?
- (v) Who was Bisanlal Basil ?

MM-151

March-2019

M.A., Sem.-IV

508 : History

(Environmental History of India)

(New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

1. (A) ભારતનો પર્યાવરણીય ઈતિહાસ લખવામાં પર્યાવરણીય પુરાતત્વવિદ્યાના મહત્ત્વ અને ઉપયોગનું વિશ્લેષણ કરો. 14

અથવા

પર્યાવરણીય નીતિશાસ્ત્ર અને દર્શનની વિવેચનાત્મક ચર્ચા કરો.

- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ ચારને જોડો. 4

(A)

- (1) એરીસ્ટોટલ
- (2) અથર્વવેદ
- (3) જૈવકેન્દ્રી નીતિશાસ્ત્ર
- (4) ઋગ્વેદ
- (5) અર્થશાસ્ત્ર
- (6) સૌથી જૂના ઉષ્ણ કટિબંધીય વરસાદી જંગલો

(B)

- (a) જંગલોનું વર્ગીકરણ
- (b) પ્રાણીઓનું સુમેળભર્યું સહ-અસ્તિત્વ
- (c) યોજ્જા પ્રાથમિક ઉત્પાદનમાં સમૃદ્ધ
- (d) પૃથ્વી સૂક્ત
- (e) પ્રાણીઓનો જીવવાનો હક
- (f) માનવકેન્દ્રી પર્યાવરણીય દર્શન

2. (A) સમુદ્રી પ્રદૂષણના કારણો વિશે નિબંધ લખો. 14

અથવા

વન્યહાનિ અને પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ વચ્ચેનો સંબંધ વર્ણવો.

- (B) ખાલી જગ્યા પૂરો. (કોઈપણ ચાર) 4

(i) જૈવ સમૃદ્ધી પ્રદૂષણ _____ નો ફેલાવો કરે છે.

(મનુષ્યમાં રોગો / પર્યાવરણમાં સૂક્ષ્મજીવો)

(ii) ભારે ધાતુઓના સમુદ્ર પ્રદૂષણે _____ ને દૂષિત કરેલ છે. (માનવીને / સમુદ્રી પ્રાણીઓને)

(iii) પ્રકાશ સંશ્લેષણ _____ પ્રક્રિયા છે. (વનીકરણની / જીવન બચાવવાની)

(iv) વનવિનાશ પ્રકાશ સંશ્લેષણમાં _____ કરે છે. (ઘટાડો / વધારો)

(v) જંગલો પૃથ્વી ગ્રહના _____ છે. (ફેફસા / ચક્રત)

(vi) ખાણકામ _____ નો સબળ અને સીધો સ્ત્રોત છે. (વાતાવરણીય પ્રદૂષણ / વનવિનાશ)

3. (A) વાતાવરણમાં ગ્રીન હાઉસ વાયુઓ ભળવાનાં કારણો તપાસો. 14

અથવા

ઈ.સ. 1600 થી 1800થી વાતાવરણમાં કેન્દ્રીત થતાં ગ્રીન હાઉસ વાયુઓ વિશે વિશદ્ નોંધ લખો.

(B) તમારો જવાબ હા / ના માં લખો. (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (i) નાઈટ્રસ ઓક્સાઈડ ગ્રીન હાઉસ વાયુ છે.
- (ii) પાણી ભરેલા ડાંગરના ખેતરો મિથેનનો સ્ત્રોત નથી.
- (iii) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ લાંબુ આયુષ્ય ધરાવતો ગ્રીન હાઉસ વાયુ છે.
- (iv) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ પછી વાતાવરણમાં ગ્રીન હાઉસ વાયુઓ કેન્દ્રીત થવાની પ્રક્રિયામાં ઝડપી વધારો થયો છે.
- (v) જવાળામુખી ગ્રીન હાઉસ વાયુ છોડતો નથી.

4. (A) ઈ.સ. 1500-1800 દરમિયાન વૈશ્વિક ગરમીમાં ગ્રીન હાઉસ વાયુઓના ફાળાનું મૂલ્યાંકન કરો. 14

અથવા

વૈશ્વિક ગરમી અને જૈવ વૈવિધ્યની હાનિ વચ્ચેનો સંબંધ તપાસો.

(B) તમારો જવાબ એક વાક્યમાં લખો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (i) સમુદ્ર સપાટીના વધારાને પરિભાષિત કરો.
- (ii) મહાસાગરની ગરમીના બે કારણો લખો.
- (iii) જૈવ વૈવિધ્યને પરિભાષિત કરો.
- (iv) અલબેડોને પરિભાષિત કરો.
- (v) પૃથ્વીની આસપાસનું અને ઉપરનું સફેદ કવર શા માટે જરૂરી છે ?

Seat No. : _____

MM-151

March-2019

M.A., Sem.-IV

508 : History

(Environmental History of India)

(New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Answers all questions.

1. (A) Analyse importance and use of environmental archaeology in writing environmental history of India. 14

OR

Discuss critically environmental ethics and philosophy.

- (B) Match any **four** from the following : 4

A	B
(i) Aristotle	(a) Classification of forests
(ii) Atharvaveda	(b) Harmonious coexistence of animals
(iii) Bio-centric ethics	(c) Richest in net primary product
(iv) Rig Veda	(d) Prithvi sukta
(v) Arthasastra	(e) Animal's right to live
(vi) Oldest tropical rain forest	(f) Anthropocentric environmental philosophy

2. (A) Write an essay on causes of Marine pollution. 14

OR

Describe relationship between deforestation and environmental pollution.

- (B) Fill in the blanks (any **four**) : 4

- (i) Bio-marine pollution transmitted _____.
(disease in humans / microbes in environment)
- (ii) Heavy metal marine pollution contaminated _____.
(Humans / marine animals)
- (iii) Photosynthesis is a _____ process. (Afforestation / life saving)
- (iv) Deforestation _____ photosynthesis. (decreases / increases)
- (v) Forest is a _____ of planet earth. (lung / liver)
- (vi) Mining is a powerful direct source of _____.
(Atmospheric pollution / deforestation)

3. (A) Examine the causes of the release of Green House Gases (GHG) in the atmosphere. 14

OR

Write a detailed note on the atmospheric concentrations of Green House Gases (GHG) from 1600 AD to 1800 AD.

- (B) Write your answer in true / false : (any **three**) 3
- (i) Nitrous oxide is a green house gas.
  - (ii) Waterlogged paddy field is not a source of methane.
  - (iii) Carbon dioxide is a long-life green house gas.
  - (iv) The atmospheric concentration of green house gases is increasing at a faster rate since industrial revolution.
  - (v) Volcanoes did not release green house gas (GHG).
4. (A) Evaluate the contribution of Green House Gases in global warming during 1500 AD – 1800 AD. 14

OR

Investigate the relationship between global warming and biodiversity loss.

- (B) Write your answer in **one** sentence : (any **three**) 3
- (i) Define sea level rise.
  - (ii) Write two causes of ocean warming.
  - (iii) Define bio-diversity.
  - (iv) Define albedo.
  - (v) Why white cover around and over earth are necessary ?
-